

PATVIRTINTA

Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro
direktoriaus

2021 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. V-38

(Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro
direktoriaus

2023 m. d. įsakymo Nr. V-
redakcija)

NEMATERIALIOJO TURTO APSKAITOS POLITIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Nematerialiojo turto apskaitos politika (toliau – apskaitos politika) nustato nematerialiojo turto apskaitos principus, taikomus tvarkant nematerialiojo turto apskaitą ir sudarant finansines ataskaitas.
2. Apskaitos politika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (toliau – VSAFAS).
3. Apskaitos politika taikoma:
 - 3.1. įstaigų, kurių apskaitą centralizuotai tvarko Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras (toliau - NBFC), nematerialiojo turto apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms parengti;
 - 3.2. Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro nematerialiojo turto apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms parengti.
4. Įstaigos, nurodytos 3 punkte, apskaitos politikos II-VI skyriuose vadinamos vienu žodžiu „Įstaiga“ arba „Įstaigos“.

II SKYRIUS NEMATERIALIOJO TURTO ĮVERTINIMAS PIRMINIO PRIPAŽINIMO METU IR APSKAITA

5. Nematerialusis turtas pripažįstamas ir jo apskaita tvarkoma vadovaujantis 13-uju VSAFAS „Nematerialusis turtas“.
6. Nematerialusis turtas – tai neturintis materialios formos, nepiniginis turtas, kuris yra pripažįstamas nematerialiuoju turtu, jei atitinka nematerialiojo turto apibrėžimą ir šiuos kriterijus:
 - 6.1. yra lengvai atskiriamas nuo kitų turto vienetų;
 - 6.2. pagrįstai tikėtina, kad būsimaisiais laikotarpiais iš turto bus gauta ekonominės naudos arba šis turtas bus naudojamas socialiniais, kultūriniais, gamtosaugos, moksliniais, teisėsaugos, pažintiniais tikslais;
 - 6.3. galima patikimai nustatyti turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą;
 - 6.4. Įstaiga turi teisę tuo turtu disponuoti (įskaitant teisę apriboti juo naudotis kitiems) ir jį kontroliuoti, jei turi teisę gauti iš jo ekonominės naudos būsimaisiais laikotarpiais. Teisė į galimybę kontroliuoti turtą priklauso nuo juridinių teisių į tą turtą atsiradimo arba nuo jų pasikeitimo.
7. Ekonominė nauda būsimaisiais laikotarpiais gali pasireikšti padidėjusiomis pajamomis arba galimybe teikti daugiau ar geresnės kokybės paslaugų, arba sumažėjusiomis veiklos sąnaudomis. Paprastai pripažįstama, kad Įstaiga būsimaisiais laikotarpiais iš nematerialiojo turto gaus ekonominės naudos ar galės teikti paslaugas tik tada, kai su nematerialiuoju turtu susijusi rizika ir nauda bus perduota Įstaigai.
8. Nematerialiojo turto įsigijimo arba pasigaminimo savikaina gali būti patikimai įvertinta, kai:

8.1. nematerialusis turtas yra įsigytas pagal pirkimo–pardavimo, mainų ar kitokį sandorį;

8.2. nematerialusis turtas yra sukurtas pačios Įstaigos. Tokiu atveju pasigaminimo savikaina gali būti patikimai įvertinta pagal darbo jėgos ir kitų reikalingų išteklių, sunaudotų kuriant nematerialųjį turtą, įsigijimo sandorius;

8.3. kai nematerialusis turtas yra gautas neatlygintinai iš ne viešojo sektoriaus subjekto ar įsigytas už simbolinį atlygį. Tokiu atveju įsigijimo savikaina nustatoma atsižvelgiant į nematerialiojo turto tikrąją vertę.

9. Kai nematerialusis turtas turi ir nematerialiojo turto, ir materialiojo turto požymių arba yra susietas su materialia forma, turi būti nuspręsta, kuris iš požymių yra esminis, ir nustatyti, ar toks turtas turėtų būti registruojamas apskaitoje pagal 13-ąjį VSAFAS „Nematerialusis turtas,“ ar pagal 12-ąjį VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“.

10. Išankstiniai mokėjimai už nematerialųjį turtą yra registruojami nematerialiojo turto sąskaitose.

11. Pirminio pripažinimo metu nematerialusis turtas apskaitoje registruojamas įsigijimo (pasigaminimo) savikaina.

12. Nematerialiojo turto įsigijimo savikainą sudaro pirkimo kaina, įskaitant importo ir kitus negražintinus mokesčius, atėmus prekybos nuolaidas. Į savikainą įtraukiamos ir išlaidos, tiesiogiai susijusios su nematerialiojo turto parengimu naudoti (išmokos darbuotojams, testavimo išlaidos; techninės specifikacijos parengimo išlaidos ir kt.).

13. Į nematerialiojo turto įsigijimo savikainą neįtraukiamos naujo produkto ar paslaugos pristatymo išlaidos, veiklos pradėjimo naujoje vietoje išlaidos, administracinės ir kitos bendrosios išlaidos, palūkanos ir kitos skolinimosi išlaidos, viešųjų pirkimų organizavimo išlaidos. Šios išlaidos nurašomos į sąnaudas tą ataskaitinį laikotarpį, kai padaromos.

14. Jeigu Įstaiga nematerialųjį turtą įsigyja išsimokėtinai per ilgesnį negu 12 mėnesių laikotarpį ir sutartyje nurodytos palūkanos reikšmingai skiriasi nuo rinkos palūkanų normos arba nėra nurodytos, nematerialiojo turto įsigijimo savikaina apskaičiuojama diskontuojant visą sutartyje nurodytą už nematerialųjį turtą mokėtiną sumą iki dabartinės vertės, taikant apskaičiuotų palūkanų normą sutarties sudarymo metu pagal 17-ojo VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ nuostatas. Mokėtinos sumos dabartinės vertės ir sutartyje nurodytos už nematerialųjį turtą mokėtinos sumos skirtumas jo apskaičiavimo metu į nematerialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą neįtraukiamas, o pripažįstamas palūkanų sąnaudomis per sutartyje nustatytą išsimokėjimo laikotarpį. Nematerialiojo turto įsigijimo savikaina lygi finansinio įsipareigojimo amortizuotai savikainai (už nematerialųjį turtą mokėtinos sumos dabatinei vertei), kurios apskaičiavimas paaiškintas 17-ajame VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“.

15. Nematerialusis turtas gali būti gaunamas neatlygintinai (pvz., perduotas, paaukotas ar padovanotas nematerialusis turtas) arba įsigyti už simbolinį atlygį, t. y. už reikšmingai mažesnę negu nematerialiojo turto rinkos vertę.

16. Iš kitos viešojo sektoriaus Įstaigos gautas nematerialusis turtas apskaitoje registruojamas tokia pačia įsigijimo savikaina, kokia jis buvo užregistruotas perduodančios Įstaigos apskaitoje. Perduodanti Įstaiga nematerialiojo turto perdavimo–priėmimo akte turi nurodyti ir finansavimo šaltinį, iš kurio nematerialusis turtas buvo įsigytas, ir nematerialiojo turto grupę, kurioje nematerialusis turtas buvo užregistruotas. Nematerialųjį turtą perimanti Įstaiga sukauptą nematerialiojo turto amortizacijos sumą ir sukauptą nuvertėjimo sumą registruoja nematerialiojo turto perdavimo dieną, taip pat turi nustatyti naudingo tarnavimo laiką, vadovaujantis 13-ojo VSAFAS VIII skyriaus nuostatomis. Perėmimo momentu su gaunamu nematerialiuoju turtu susijusios finansavimo sumos registruojamos vadovaujantis 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatomis.

17. Kitais atvejais, nei nurodyta apskaitos politikos 16 punkte, neatlygintinai iš ne viešojo sektoriaus subjekto gauto ar įsigyto už simbolinį atlygį nematerialiojo turto įsigijimo savikaina laikoma tikroji vertė nematerialiojo turto įsigijimo dieną:

17.1. kai rinkoje prekiaujama tokiu pačiu arba panašiu nematerialiuoju turtu, – nustatoma remiantis arba nepriklausomo turto arba verslo vertintojo parengta turto vertinimo ataskaita, kurioje nurodyta šio viešojo sektoriaus subjekto tikroji nematerialiojo turto vertė, arba, jei toks vertinimas neatliktas, paties viešojo sektoriaus subjekto atliktu vertinimu;

17.2. kai tokiu pačiu arba panašiu nematerialiuoju turtu neprekiuojama, – prilyginama vadovaujantis apskaitos politikos 12 punktu nustatytą tiesiogiai su to nematerialiojo turto įsigijimu susijusių ir nematerialiojo turto parengimo naudoti išlaidų sumai;

17.3. kai tokiu pačiu arba panašiu nematerialiuoju turtu neprekiuojama ir nepatiriama jokių su to nematerialiojo turto įsigijimu ir paruošimu naudoti išlaidų, – nenustatoma. Šio nematerialiojo turto įsigijimo savikaina lygi nuliui ir toks nematerialusis turtas įtraukiamas į nebalansines sąskaitas (kontrolės tikslais).

18. Kai gauto nematerialiojo turto vertę nustato pati Įstaiga, ji turi būti pagrįsta atsakingo asmens parengta pažyma, kurioje tikroji vertė nustatyta lyginant ją su tokio paties ar panašaus nematerialiojo turto vienetų kainomis arba vertėmis, kurios parenkamos remiantis informacijos šaltiniu (komerciniais ar kitais pasiūlymais, žiniasklaidos, aukcionų, tiekėjų skelbiama kaina, nepriklausomų turto arba verslo vertintojų parengtose turto vertinimo ataskaitose).

19. Faktiškai sumokėtos (mokėtinos) sumos ir tikrosios nematerialiojo turto vertės įsigijimo dieną skirtumas, jei nematerialusis turtas įsigytas už simbolinį atlygį, arba visa tikroji nematerialiojo turto vertė įsigijimo dieną, jei nematerialusis turtas gautas neatlygintinai, apskaitoje registruojami kaip finansavimo sumos pagal 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatas.

20. Įstaiga, kurdama nematerialųjį turtą pati, visas padarytas nematerialiojo turto kūrimo išlaidas turi suskirstyti į tyrimo ir plėtros išlaidas.

21. Tyrimo veiklai priskiriama: naujų žinių įgijimas, gautų žinių įvertinimas ir pritaikymas, alternatyvių medžiagų, priemonių, gaminių, procesų, sistemų ar paslaugų ieškojimas ir įvertinimas.

22. Tyrimo išlaidos nėra laikomos nematerialiuoju turtu, todėl pripažįstamos sąnaudomis jų susidarymo metu.

23. Su plėtra susijusiai veiklai priskiriama: pavyzdžių ir modelių projektavimas, konstravimas ir testavimas prieš pradėdant juos gaminti arba naudoti, instrumentų, įrankių, šablonų ir antspaudų projektavimas pagal naujas technologijas, bandomosios įrangos projektavimas, konstravimas ir eksploatavimas, pasirinktų alternatyvių naujų arba pagerintų medžiagų, įrangos, produktų, procesų, sistemų arba paslaugų projektavimas, konstravimas ir testavimas. Šios išlaidos pripažįstamos ir registruojamos apskaitoje tik tada, kai galima jas įrodyti.

24. Į plėtros darbų nematerialiojo turto pasigaminimo savikainą įtraukiamos visos tiesiogiai priskiriamos išlaidos, būtinos nematerialiajam turtui sukurti ir paruošti jį naudoti numatomu būdu.

25. Tiesiogiai priskirtinoms išlaidoms priskiriamos:

25.1. išlaidos nematerialiojo turto kūrimo metu sunaudotoms atsargoms ir paslaugoms, kuriomis buvo pasinaudota kuriant nematerialųjį turtą;

25.2. išlaidos nematerialųjį turtą kūrusių darbuotojų atlyginimams ir kitoms šiems darbuotojams skirtoms išmokoms mokėti;

25.3. bandomosios įrangos projektavimo, konstravimo ir eksploatavimo išlaidos;

25.4. pasirinktų alternatyvių naujų arba pagerintų medžiagų, įrangos, produktų, procesų, sistemų arba paslaugų projektavimo, konstravimo ir testavimo išlaidos.

26. Prie Įstaigos sukurtu nematerialiojo turto savikainos nepriskiriama:

26.1. pardavimo, administracinės ir kitos bendrosios pridėtinės išlaidos, išskyrus išlaidas, kurias galima tiesiogiai priskirti prie nematerialiojo turto sukūrimo ir paruošimo jį naudoti išlaidų;

26.2. pirminiai veiklos neefektyvumo nuostoliai, patiriami prieš pasiekiant planuojamus nematerialiojo turto naudingumo rodiklius;

26.3. darbuotojų, dirbsiančių su sukurtu nematerialiuoju turtu, apmokymo išlaidos;

26.4. reklamos ir kitos (pavyzdžiui, naujos paslaugos pristatymo visuomenei, įvaizdžio gerinimo, reprezentacijos, darbo su vartotojais ir pan.) išlaidos.

27. Jeigu negalima tyrimo išlaidų atskirti nuo plėtros išlaidų, visos išlaidos priskiriamos prie tyrimo išlaidų ir pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kurį jos susidarė.

28. Sukauptos plėtros išlaidos, pasibaigus plėtros etapui, pergrupuojamos į atitinkamą nematerialiojo turto grupę ir įtraukiamos į konkretaus nematerialiojo turto vieneto pasigaminimo (sukūrimo) savikainą, išskyrus atvejus, kai sukauptos plėtros išlaidos negali būti susietos su konkrečiu nematerialiojo turto vienetu.

29. Kai nematerialusis turtas įsigijamas mainais už jį perduodant nepanašios paskirties nematerialųjį turtą ar kitą turtą, mainais gauto nematerialiojo turto įsigijimo savikaina yra lygi mainais atiduoto turto tikrajai vertei perdavimo metu, pakoreguotai gauta ar sumokėta pinigų ar pinigų ekvivalentų suma. Atiduoto turto tikrosios vertės ir jo likutinės vertės skirtumas mainų dieną apskaitoje registruojamas kaip pelnas (nuostoliai) iš turto pardavimo ir rodomas veiklos rezultatų ataskaitoje. Jei mainais atiduoto turto tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta, gauto nematerialiojo turto įsigijimo savikaina nustatoma remiantis apskaitos politikos 17 punkto nuostatomis.

30. Kai nematerialusis turtas įsigijamas mainais į panašų turtą, kurio funkcijos panašios į tokios pačios veiklos funkcijas ir kuris turi panašią tikrąją vertę, arba į panašaus turto dalį, tokiu atveju pelnas ar nuostoliai iš turto mainų neatsiranda, o naujo nematerialiojo turto įsigijimo savikaina prilyginama mainais atiduoto turto balansinei vertei.

31. Jei mainais atiduodamo turto tikroji vertė yra mažesnė už jo balansinę vertę, pirmiausia turtą atiduodanti Įstaiga registruoja atiduodamo turto nuvertėjimo sumą, o tada gautą nematerialųjį turtą įtraukia į apskaitą atiduoto turto balansine verte, apskaičiuota atėmus užregistruotą turto nuvertėjimo sumą.

III SKYRIUS

NEMATERIALIOJO TURTO VERTINIMAS PO PIRMINIO PRIPAŽINIMO

32. Po pirminio pripažinimo nematerialusis turtas finansinėse ataskaitose rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nematerialiojo turto amortizacijos sumą ir nematerialiojo turto nuvertėjimo sumą.

33. Vėlesnės išlaidos, susijusios su jau pripažintu apskaitoje ir Įstaigos naudojamu nematerialiuoju turtu, pripažįstamos sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kurį patiriamos.

34. Pirmą kartą pripažįstamos nematerialiosios kultūros vertybės, kurių sukūrimo išlaidos buvo pripažintos sąnaudomis ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais, registruojamos mažinant ataskaitinio laikotarpio sąnaudas ir rodomos 13-ojo VSAFAS „Nematerialus turtas“ 1 priedo 4, 11 ir 19 punktuose „Pergrupavimai“.

35. Nematerialiojo turto įsigijimo arba pasigaminimo savikaina gali būti didinama tik labai retais atvejais, t. y. tik tais atvejais, kai galima patikimai nustatyti, kad padarytos išlaidos leis iš esmės pagerinti naudojamą nematerialųjį turtą ir gauti iš to turto didesnės ekonominės naudos ateityje, ir kai padarytos išlaidos gali būti patikimai įvertintos ir priskirtos prie konkretaus turto. Tokių išlaidų suma turi būti didinama nematerialiojo turto įsigijimo savikaina.

36. Įstaiga turi nustatyti kiekvieno riboto naudingo tarnavimo laiko nematerialiojo turto vieneto konkretų naudingo tarnavimo laiką. Panašaus pobūdžio ir naudojimo nematerialiojo turto vienetų naudingo tarnavimo laikas turi būti nustatytas toks pats.

37. Nustatant nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiką, turi būti atsižvelgiama į:

37.1. numatomą nematerialiojo turto naudojimo veikloje trukmę;

37.2. informaciją apie panašaus nematerialiojo turto, kurį naudojant atliekamos panašios funkcijos, naudingo tarnavimo laiką;

37.3. techninį, technologinį arba kitokį;

37.4. nematerialiojo turto priežiūros išlaidų, reikalingų, kad šis nematerialusis turtas teiktų ekonominės naudos ateityje, lygi, taip pat viešojo sektoriaus subjekto gebėjimą ir ketinimą siekti šio lygio;

37.5. laikotarpį, kuriuo numatoma naudoti nematerialųjį turtą, ir kitus teisinius arba panašius nematerialiojo turto naudojimo apribojimus (pavyzdžiui, teisių galiojimo laikotarpį, finansinės nuomos (lizingo) sutarčių pabaigos datas, kai laikotarpio pabaigoje nuosavybės teisė neperduodama);

37.6. tai, ar nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas priklauso nuo kito Įstaigos naudojamo turto naudingo tarnavimo laiko.

38. Jei nepavyksta objektyviai nustatyti nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiko, turi būti taikomi 13-ojo VSAFAS „Nematerialusis turtas“ 3 priede nustatyti nematerialiojo turto amortizacijos ekonominiai normatyvai.

39. Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas turi būti peržiūrimas ir, jei reikia, patikslinamas kiekvienų finansinių metų pabaigoje, atsižvelgiant į pasikeitusias vidaus ir išorės aplinkybes. Jei, atlikus esminį pagerinimą, nematerialusis turtas tarnaus ilgiau, nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas turi būti patikslintas ir nematerialiojo turto likutinė vertė po esminio pagerinimo amortizuojama per iš naujo nustatytą naudingo tarnavimo laiką.

40. Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas negali viršyti teisės aktuose nustatytų terminų. Jeigu nustatomas turto naudingo tarnavimo laikas stipriai skiriasi nuo anksčiau įvertinto naudingo tarnavimo laiko, amortizacijos laikotarpis yra atitinkamai koreguojamas.

41. Įstaigos vadovas turėtų paskirti už nematerialiojo turto naudingo laiko nustatymą ir peržiūrėjimą atsakingą (atsakingus) asmenį (asmenis). Nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiko nustatymo principai arba konkretūs nematerialiojo turto pagal kiekvieną turto vienetą arba jų grupes terminai (jei turto grupę sudaro vienodų techninių duomenų ir vienodu intensyvumu naudojami turto vienetai) gali būti patvirtinti vidiniais teisės aktais. Vadovo paskirtas atsakingas (atsakingi) asmuo (asmenys) turi įvertinti, ar nematerialiajam turtui taikomas tinkamas naudingo tarnavimo laikas (neamortizuojamas per greitai ar per lėtai) ir ar laikomasi Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 11 straipsnyje nustatyto atsargumo principo pasirinkti tokius apskaitos metodus, kuriuos taikant turto, finansavimo sumų ir išpareigojimų, pajamų ir sąnaudų vertė negali būti nepagrįstai padidinta arba nepagrįstai sumažinta.

42. Priėmus sprendimą pakeisti nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiką, to turto likutinė vertė po naudingo tarnavimo laiko pakeitimo turi būti amortizuota per likusį laiką nuo nustatyto naujo naudingo tarnavimo laiko. Amortizacijos skaičiavimas tikslinamas nuo kito mėnesio, kurį buvo nustatytas naujas nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas, pirmos dienos.

43. Kai pratęsimas nematerialiojo turto sutartinių teisių galiojimo laikotarpis ir pratęsimo išlaidos yra reikšmingos, šio laikotarpio pratęsimas iš esmės tolygus naujo nematerialiojo turto įsigijimui, todėl apskaitoje turi būti registruojamas naujas nematerialiojo turto vienetas, kurio įsigijimo savikaina lygi šioms pratęsimo išlaidoms. Šiuo atveju nustatant anksčiau užregistruoto turto vieneto naudingo tarnavimo laiką į vėlesnį teisių galiojimo pratęsimo laikotarpį neatsižvelgiama.

44. Po pirminio pripažinimo nematerialusis turtas finansinėse ataskaitose yra rodomas taip:

44.1. Turtas, kurio naudingo tarnavimo laikas ribotas, yra rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą amortizacijos ir nuvertėjimo, jei jis yra, sumą.

44.2. Turto, kurio naudingo tarnavimo laikas neribotas (pvz., plėtros darbai, nematerialiosios vertybės), amortizacija neskačiuojama, jis yra rodomas įsigijimo savikaina, atėmus turto nuvertėjimo, jei jis yra, sumą.

45. Įstaiga, turinti neriboto naudingo tarnavimo laiko nematerialiojo turto, kiekvieno ataskaitinio laikotarpio pabaigoje turi nustatyti, ar neatsirado aplinkybių, rodančių, kad nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas tapo ribotas. Jei vėlesniais ataskaitiniais laikotarpiais paaiškėja, kad nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas tapo ribotas, toks pokytis apskaitoje registruojamas ir finansinėse ataskaitose

rodomas remiantis 7-ojo VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“ nuostatomis, taikomomis keičiant apskaitinį įvertį.

46. Nematerialiojo turto amortizuojamoji vertė turi būti nuosekliai paskirstoma per visą nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiką. Nematerialiojo turto amortizacija pradama skaičiuoti nuo kito mėnesio pirmos dienos, kai nematerialusis turtas pradamas naudoti. Konkretaus nematerialiojo turto vieneto amortizacija nebeskaičiuojama nuo kito mėnesio pirmos dienos, kai nematerialusis turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to nematerialiojo turto vieneto nuvertėjimas, lygus jo likutinės vertės sumai.

47. Nematerialiojo turto amortizacija skaičiuojama taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) amortizacijos skaičiavimo metodą.

48. Amortizacija skaičiuojama vadovaujantis Įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens patvirtintais nematerialiojo turto amortizacijos normatyvais, kurie nustatomi atsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus viešojo sektoriaus subjektams, tačiau, jei nematerialusis turtas įsigyjamas jį naudoti terminuotą laiką (pvz., licencijos), jis turi būti amortizuojamas per įsigijimo dokumentuose nurodytą laikotarpį.

49. Metinė nematerialiojo turto amortizacijos suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$(V_1 - V_2) / T,$$

kur:

V_1 – nematerialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina;

V_2 – nematerialiojo turto likvidacinė vertė;

T – naudingo tarnavimo laikas metais.

50. Pagrindiniai nematerialiojo turto nuvertėjimo požymiai yra pateikti apskaitos politikos skyriuje „Turto nuvertėjimas“.

51. Kiekvieną mėnesį nematerialiojo turto amortizacijos suma turi būti pripažįstama nematerialiojo turto amortizacijos sąnaudomis, išskyrus atvejus, kai nematerialiojo turto amortizacijos sąnaudos įtraukiamos į kito turto pasigaminimo savikainą.

52. Likvidacinė nematerialiojo turto vertė yra lygi nuliui, išskyrus atvejus, kai trečioji šalis įsipareigoja nupirkti šį turtą jo naudingo tarnavimo laiko pabaigoje arba kai rinkoje aktyviai prekiaujama tokiu turtu.

53. Nenaudojamo nematerialiojo turto amortizacija neskaičiuojama. Nenaudojamu nematerialiuoju turtu laikomas pripažintas nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti ir vykdant atitinkamas programas perduotinas valdyti, naudoti ir disponuoti kitiems viešojo ir ne viešojo sektoriaus subjektams nematerialusis turtas.

54. Pagal panaudos ir nuomos sutartis gautas ir naudojamas nematerialusis turtas registruojamas nebalansinėse sąskaitose. Nematerialusis turtas, įsigytas pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartį, įsigijimo metu yra registruojamas apskaitoje 19-ojo VSAFAS „Nuoma, finansinė nuoma (lizingas) ir kitos turto perdavimo sutartys“ nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS NEMATERIALIOJO TURTO GRUPĖS

55. Nematerialusis turtas skirstomas į šias grupes:

55.1. Plėtros darbai – tai tyrimų, rezultatų ar kitos patirties ir žinių taikymas planuojant ar kuriant naujus ar iš esmės pagerintus produktus, prieš pradėdant juos gaminti, ar paslaugas – prieš pradėdant jas teikti;

55.2. Programinė įranga ir jos licencijos – tai įsigytos kompiuterių programos, duomenų bazės ir jų naudojimo licencijos (pastoviosios (neterminuotosios) arba terminuotosios);

55.3. Patentai, autorių ir kitos teisės – tai teisės naudotis patentais, riboto naudingo tarnavimo laiko autorių ir kitos teisės;

55.4. Nematerialiosios vertybės – tai išlikę unikalūs istorinių, kultūrinių, etnologinių ir kitais požiūriais vertingų, bendruomenėms reikšmingų nematerialaus kultūros paveldo elementų tekstiniai, vaizdo arba garso įrašai, literatūros, mokslo ar meno kūriniai ir jų įrašai ir neriboto tarnavimo laiko autorių teisės, kurios tenkina nematerialiojo turto pripažinimo kriterijus;

55.5. Kitas nematerialusis turtas – tai įvairus kitas nematerialusis turtas, atitinkantis nematerialiojo turto pripažinimo kriterijus (pvz., žemėlapių originalai, geodezinių tinklų planai, teritorijų planavimo detalieji ir specialieji dokumentai ir pan.);

55.6. Nebaigti projektai – tai nematerialiojo turto grupių kūrimo ir vystymo projektai, kuriuos vykdo kiti subjektai, kol nematerialusis turtas dar nevisiškai paruoštas naudoti;

55.7. Išankstiniai apmokėjimai – tai išankstiniai mokėjimai už nematerialųjį turtą, kol nematerialusis turtas bus gautas;

55.8. Prestižas – tai nematerialusis turtas, kuris įvertinamas kaip investuotojo sumokėtos kainos ir jam tenkančios subjekto, į kurį investuota, grynojo turto dalies tikrosios vertės teigiamas skirtumas ir iš kurio investuotojas ateityje tikisi gauti ekonominės naudos.

V SKYRIUS NEMATERIALIOJO TURTO NUVERTĖJIMAS

56. Turto nuvertėjimas – į apskaitą įtraukto turto vieneto balansinės vertės sumažėjimas.

57. Nematerialiojo turto nuvertėjimo apskaitos principai, metodai ir taisyklės nustatyti 22-ajame VSAFAS „Turto nuvertėjimas“.

58. Sudarant finansines ataskaitas, turi būti nustatyta, ar ataskaitinio laikotarpio pabaigoje yra nematerialiojo turto nuvertėjimo požymių.

59. Jeigu yra turto nuvertėjimo požymių, viešojo sektoriaus subjektas turi nustatyti turto atsiperkamąją vertę, kaip nustatyta 22-ojo VSAFAS „Turto nuvertėjimas“ III skyriuje, ir palyginti ją su turto balansine verte. Jeigu turto balansinė vertė yra didesnė už jo atsiperkamąją vertę, turtas yra nuvertėjęs. Nesant turto nuvertėjimo požymių, turto atsiperkamoji vertė nėra nustatoma, ir turto nuvertėjimas nėra vertinamas.

60. Pagrindiniai nematerialiojo turto nuvertėjimo požymiai gali būti išoriniai ir vidiniai:

60.1. Išoriniai požymiai:

60.1.1. reikšmingai sumažėjusi nematerialiojo turto teikiamų paslaugų ar juo gaminamų produktų paklausa;

60.1.2. per ataskaitinį laikotarpį nematerialiojo turto rinkos vertė sumažėjo reikšmingai daugiau, negu būtų sumažėjusi dėl įprastinio turto naudojimo per tą patį laikotarpį;

60.1.3. per ataskaitinį laikotarpį Įstaigos veiklos technologinėje, teisinėje aplinkoje arba Vyriausybės politikoje įvyko reikšmingų pokyčių, susijusių su Įstaigos turimo nematerialiojo turto naudojimo apimtimi ir pobūdžiu, kurie daro neigiamą poveikį Įstaigos veiklos rezultatams.

60.2. Vidiniai požymiai:

60.2.1. yra įrodymų, kad nematerialusis turtas ar jo dalis yra sugadinta;

60.2.2. turima nematerialiojo turto, kuris dar nėra visiškai nudėvėtas (amortizuotas), tačiau jau nebenaudojamas veikloje;

60.2.3. per ataskaitinį laikotarpį įvyko (arba jie yra tikėtini netolimoje ateityje) reikšmingų ilgalaikių pokyčių, susijusių su nematerialiojo turto naudojimo apimtimi ir pobūdžiu, tokių kaip turto galimybių neišnaudojimas (prastovos);

60.2.4. planuojama nutraukti ar restruktūrizuoti veiklą, kurią vykdant naudojamas šis nematerialusis turtas;

60.2.5. planuojama perleisti nematerialųjį turtą anksčiau, negu iki tol tikėtasi, ir panašūs pokyčiai, darantys neigiamą poveikį veiklos rezultatams;

60.2.6. Įstaiga turi nebaigtų statyti objektų, kurių nežadama užbaigti arba kuriuos užbaigti būtų ekonomiškai nenaudinga;

60.2.7. iš turto nuomos gaunamos pajamos nepadengia to turto nusidėvėjimo (amortizacijos) ir kitų to turto eksploatavimo išlaidų;

60.2.8. nematerialiajam turtui eksploatuoti ir prižiūrėti reikia daugiau išlaidų, nei buvo numatyta iš pradžių;

60.2.9. pinigų srantai iš įplaukų duodančio turto naudojant jį uždirbamos pajamos yra reikšmingai mažesnės nei buvo numatyta;

60.2.10. yra informacijos iš Įstaigos darbuotojų, valstybės tarnautojų ar padalinių, parodančios, kad turto naudojimo vertė yra žymiai mažesnė nei tikėtasi (pavyzdžiui, pranešimai apie nenaudojamą turtą ir panašiai).

61. Jeigu yra nematerialiojo turto nuvertėjimo požymių, net jeigu turtas nėra nuvertėjęs, turi būti peržiūrimas ir, jeigu reikia, koreguojamas turto naudingo tarnavimo laikas arba turto likvidacinė vertė pagal 13-ojo VSAFAS „Nematerialusis turtas“ reikalavimus.

62. Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo apskaitoje registruojami apskaičiuotų nuostolių suma, mažinant turto balansinę vertę ir ta pačia suma registruojant ataskaitinio laikotarpio pagrindinės arba kitos veiklos sąnaudas.

63. Nematerialiojo turto nuvertėjimas nėra tolygus jo nurašymui. Turtui nuvertėjus, yra mažinama turto vieneto balansinė vertė, tačiau išsaugoma informacija apie turto įsigijimo savikainą, t. y. turto vieneto įsigijimo savikaina apskaitoje lieka tokia pati kaip iki nuvertėjimo nustatymo, o nuvertėjimas registruojamas atskiroje sąskaitoje. Turto nuvertėjimas apskaitoje yra registruojamas ne didesne verte nei turto balansinė vertė.

64. Kai vėlesniu ataskaitiniu laikotarpiu, pasikeitus aplinkybėms, nematerialiojo turto, anksčiau pripažinto nuvertėjusiu, vertė padidėja, turto vertė atkurama iki jo balansinės vertės, kuri būtų buvusi, jeigu turto nuvertėjimas nebūtų buvęs pripažintas.

VI SKYRIUS NEMATERIALIOJO TURTO NURAŠYMAS IR PERLEIDIMAS

65. Nematerialusis turtas turi būti nurašomas jį perleidžiant arba nurašomas, jei jis nebeatitinka nematerialiojo turto pripažinimo kriterijų.

66. Įstaiga gali perleisti nematerialųjį turtą jį parduodama, išnuomodama finansinės nuomos (lizingo) būdu, mainydamą į kitą turtą ir kitais leidžiamais būdais ir atvejais. Nustatydamą pelno ar nuostolių, atsiradusių dėl nematerialiojo turto perleidimo, sumą ir laikotarpį, kurį šis pelnas ar nuostoliai turi būti įtraukti į apskaitą ir rodomi atskirose finansinėse ataskaitose, turi būti vadovaujamas 10-uoju VSAFAS „Kitos pajamos“ ir 11-uoju VSAFAS „Sąnaudos“.

67. Nurašius nereikalingą ar netinkamą (negalimą) naudoti nematerialųjį turtą, pripažįstamos pagrindinės veiklos nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos, lygios šio nematerialiojo turto balansinei vertei.

68. Įstaigos įsigytas perduoti naujas nematerialusis turtas registruojamas nematerialiojo turto klasės sąskaitose, kaip ir nematerialusis turtas, įsigytas naudoti savo veikloje, ir laikomas jose iki perdavimo.

69. Veikloje nebenaudojamas ir laikomas perduoti arba perduoti nematerialusis turtas paliekamas toje pačioje nematerialiojo turto grupėje, kurioje buvo registruotas anksčiau. Sudarant finansines ataskaitas privaloma patikrinti tokio nematerialiojo turto atsiperkamąją vertę ir apskaitoje užregistruoti nematerialiojo turto nuvertėjimo nuostolius, jei tokių nuostolių atsirado, remiantis 22-ojo VSAFAS „Turto nuvertėjimas“ nuostatomis.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

70. Nematerialiojo turto apskaitos politika tvirtinama ir keičiama Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro vadovo sprendimu.

71. Laikantis pastovumo principo, apskaitos politika taikoma nuolat arba gana ilgą laiką.

72. Apskaitos politika gali būti peržiūrima ir atnaujinama pagal poreikį, keičiantis strateginėms kryptims ir (ar) tikslams, apskaitos standartams, apskaitą reglamentuojantiems teisės aktams ar kitiems išoriniams ir (ar) vidiniams veiksniams, kurie galėtų daryti įtaką apskaitos metodams.

73. Jei buvo keista apskaitos politika, aiškinamajame rašte turi būti pateikta informacija apie apskaitos politikos keitimo priežastis, kokiems finansinės būklės ir veiklos rezultatų ataskaitų straipsniams šis pakeitimas turėjo įtakos ir kokios šių straipsnių sumos buvo koreguotos.

74. Apskaitos politika yra vieša ir laisvai prieinama visoms suinteresuotoms šalims, skelbiama Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro interneto svetainėje www.nbfc.lt
